

ISSN:1306-3111

e-Journal of New World Sciences Academy
2011, Volume: 6, Number: 1, Article Number: 4C0076

HUMANITIES

Received: October 2010

Accepted: January 2011

Series : 4C

ISSN : 1308-7320

© 2010 www.newwsa.com

Ekrem Solak

Gazi University

ekremsolak@gmail.com

Ankara-Turkey

İLKÖĞRETİM ALTI, YEDİ VE SEKİZİNCİ SINIF İNGİLİZCE DERS KİTABI SPOT ON DERS KİTABI SERİSİNİN DEĞERLENDİRME ÖLÇÜTLERİNE GÖRE DEĞERLENDİRİLMESİ

ÖZET

Bu makalenin amacı, ilköğretim altı, yedi, sekizinci sınıf İngilizce ders kitabı *Spot On* serisinin değerlendirme ölçütlerine göre sayfa değerlendirmesi yöntemiyle değerlendirilmesidir. Değerlendirme ölçütleri; uygulamaya yönelik hususlar, içerik, kelime ile dilbilgisi ve yöntem olmak üzere dört ana bölümden oluşmaktadır. İnceleme sonucunda, öğrenci kitabı genel olarak olumlu değerlendirilmiş, öğretmen kitabının ise birkaç eksiğinin tamamlanması durumunda daha faydalı olabileceği kanısına ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: 6-7-8. Sınıflar İngilizce Ders Kitabı,
Spot On Serisi,
İngilizce Ders Kitabı Değerlendirme

THE EVALUATION OF SPOT ON ENGLISH COURSEBOOK OF 6-7-8TH GRADE IN PRIMARY EDUCATION IN ACCORDANCE WITH COURSEBOOK EVALUATION CHECKLIST

ABSTRACT

The aim of the study is to evaluate *Spot on* English coursebook of 6-7-8th grade Turkish primary education by on-page evaluation in accordance with Coursebook Evaluation Checklist. Evaluation Checklist is composed of four main parts as practical considerations, content, vocabulary, grammar and methodology. At the end of the study it is understood that the student coursebook is considered satisfactory, but teachers' manual will be more beneficial if some lacking points are tackled.

Keywords: English Coursebook in 6-7-8th Grade, Spot On Series,
English Coursebook Evaluation

1. GİRİŞ (INTRODUCTION)

Dil öğretimini bir sistem olarak düşündüğümüzde, ders kitapları bu sistemin en temel parçalarından bir tanesidir. Sheldon'a (1988) göre ders kitapları İngilizce öğretim programlarının görünür kalbini temsil eder. Hutchinson ve Tarros'a (1994) göre ise "Ders kitapları İngilizce dil öğreniminin evrensel bir parçasıdır. Her yıl milyonlarca kopya satılır ve çeşitli ülkelerde ders kitabı üretmek için birçok yardım projesi ayarlanır. Hiçbir öğrenme ve öğretme ortamı ilgili bir ders kitabı olmadan tamam değildir."

Cunningsworth'da (1995) ders kitabının öğrencilerin ihtiyaçları doğrultusunda daha önce belirlenen amaç ve hedeflere varmada önemli bir kaynak olduğunu vurgular. Bu bağlamda, doğru ders kitabının seçimi öğretim sürecinde çok önemli bir rol oynar. Bundan dolayı, bu çalışmada ilköğretim yedinci sınıf İngilizce ders kitabı "Spot on"un Ersöz (1990) tarafından belirlenen ders kitabı değerlendirme ölçütlerine göre değerlendirilmesi amaçlanmaktadır. Ayrıca bu çalışmanın, kitabı kullanan ve planlayanlar için iyi bir geri besleme olacağı değerlendirilmektedir.

2. ÇALIŞMANIN ÖNEMİ (RESEARCH SIGNIFICANCE)

Bu makalenin amacı, ilköğretim altı, yedi, sekizinci sınıf İngilizce ders kitabı *Spot On* serisinin değerlendirme ölçütlerine göre sayfa değerlendirmesi yöntemiyle değerlendirilmesidir. Değerlendirme ölçütleri; uygulamaya yönelik hususlar, içerik, kelime ile dilbilgisi ve yöntem olmak üzere dört ana bölümden oluşmaktadır. İnceleme sonucunda, öğrenci kitabı genel olarak olumlu değerlendirilmiş, öğretmen kitabının ise birkaç eksiğinin tamamlanması durumunda daha faydalı olabileceği kanısına ulaşılmıştır.

3. KAVRAMSAL ÇERÇEVE (CONCEPTUAL FRAMEWORK)

3.1. Ders Kitabı Değerlendirme (Course Book Evaluation)

Dil sınıflarında ders kitabı kullanmanın birçok avantajı vardır. Öğrenciler yayımlanmış ders kitaplarının, öğretmenler tarafından üretilen veya ev yapımı malzemelerden daha güvenilir olduğuna inanır. (Sheldon,1988) Ders kitapları özellikle belli bir öğrenci grubu için tasarlanmasa bile, öğrencilerin ihtiyaçlarına genellikle daha duyarlıdır. Zaman, para ve uyarlanmaya ve doğaçlamaya izin vermesi onları etkili kılar. (O'Neill, 1982) Ayrıca, ders kitapları göreceli olarak daha az pahalıdır ve daha az derse hazırlık zamanı içerir. Hâlbuki öğretmenler tarafından üretilen materyaller zaman ve maliyet gerektirir ve kalite için çok araştırma ister. Bundan dolayı, ders kitapları aşırı mesleki yükü azaltır ve öğretmenlere daha faydalı şeyler yapabilme imkânı verir. (O'Neill,1982; Sheldon,1988) Ders kitapları öğrencilerin ilerleme ve başarılarını somut olarak ölçebilmek için önemlidir. Bu faydalara ek olarak Cunningsworth (1995) da "ders kitaplarını bir sunum, fikir, etkinlik ve öğrenciler için bir referans kaynağı, önceden kararlaştırılmış öğrenme hedeflerini yansıtan bir müfredat ve az tecrübeli öğretmenler için bir destek" olarak görür.

Diğer taraftan, bazı araştırmacı ve uygulayıcılar, dil sınıfında ders kitaplarının kullanımını eleştirir. Allwright (1982) ders kitaplarının aşırı derecede esnek olmadığına ve yazarların eğitimsel, psikolojik ve dilbilimsel tercih ve önyargılarını yansıttığına inanır. Bundan dolayı, ders kitapları temel olarak dil öğretim yöntem, süreç ve sırasını belirler ve kontrol eder. Ayrıca ders kitaplarında sergilenen eğitimsel prensipler, sponsor firmanın, modası geçmiş çıkar ve önyargılı fikirlerini yansıtabilir. Alptekin(1993) dil öğreniminde kültürün etkisine değinir ve öğrencilerin bu süreçte hiç tecrübe sahibi olmadıkları bir kültürün içerisine girdiğini, bunun da yabancılaşma, genelleme ve öğrenmeye dirençle sonlandığını vurgular. Phillipson (1992) ise hedef dil ve kültür arasındaki karmaşık ilişkiye dikkat çeker ve Britanya destekli ders kitaplarının hükümet destekli ekonomik ve ideolojik bağlantılarını ön plana çıkarır.

3.2. Ders Kitabı Seçim Türleri (The Types of Course Book Evaluation)

Ders kitabı seçim türleri sayfa değerlendirme, ön kullanım veya tahmini değerlendirme, kullanımdaki değerlendirme ve kullanım sonrası değerlendirme olmak üzere dört grupta değerlendirilir. (Cunningsworth,1995)

Sayfa değerlendirme, ders kitabının sayfa üzerinde nasıl gözüktüğü ile ilgilidir. Diğer bir deyişle, ders ve öğretmen kitabında bulunan görev ve etkinliklerin kontrol edilmesi ve ders kitabının sınıftaki mevcut kullanım durumu dikkate alınmaksızın basılı sayfada olduğu haliyle değerlendirilmesidir. (Rea-Dickins& Germaine,1992)

Ön kullanım veya tahmini değerlendirme ise bir ders kitabının gelecek veya potansiyel performansı dikkate alınarak yapılan değerlendirmedir. Hiç kullanım tecrübesi olmadığından en zor değerlendirme türüdür.

Kullanımdaki değerlendirme ise, ders kitabının, öğrencilerin hedefleri, geçmiş tecrübeleri ve elde edilebilir kaynaklarla karşılaştırılmasıdır. Son olarak ise, *kullanım sonrası değerlendirme* ise, ders kitabının belli bir süre kullanımından sonra ders kitabının uygunluğunun değerlendirilmesidir. (Cunningsworth, 1995)

Bunlara ek olarak Cunningsworth (1995) *izlenimci ve derinliğine* olmak üzere iki değerlendirme yaklaşımı üzerinde durur. İzlenimci yaklaşım malzemeye genel bir bakışı ifade ederken, derinliğine değerlendirmede ise belli maddeler ve dil ile ilgili farklı yönler ayrıntılarıyla kontrol edilir.

3.3. Değerlendirme Ölçütleri ve Süreci

(The Process and Measures of Evaluation)

Williams (1983), Sheldon (1988), Brown (1995), Cunningsworth (1995), Harmer (1996), Ersöz (1990) gibi dil öğretimi konusunda, ders kitabı tasarımı ve değerlendirilmesi ile ilgili teorisyenler ders kitaplarının fiziksel özellikleri, tasarımı, taslağı ve lojistik ölçütler yönüyle sahip olması gereken ortak değerlendirme listesinin varlığına inanır. Bu ölçütlere ders kitabının öğretim tekniği, amaçları, yaklaşımları, kitabın sadece öğretebilirliği değil, bireysel öğretmen yöntemleri, kurumun genel müfredatına uygunluğu yanında belli dil fonksiyonları, dilbilgisi, kelime ve becerileri de eklenmelidir.

Değerlendirme süreciyle ilgili olarak üç ana basamak önerilir. Birincisi, kitaptan bir ünitenin seçimi; ikincisi, değerlendirme için ölçütlerin tanımlanması; üçüncüsü ise, ders kitabının etkinliğinin öğrencilerin ihtiyaçlarıyla karşılaştırılmasıdır. (Rea- Dickens& Germaine, 1992)

3.4. Müfredat Programı Geliştirme (Syllabus Design)

Müfredat geliştirme farklı teorisyenlerce, farklı şekillerde yorumlanmaktadır. "İçerisinde etkinliklerin uygulanabileceği bir çatı, öğrenmeyi kolaylaştıran bir öğretim aracıdır." (Widdowson, 1999) "Öğrencilerin maruz kalacağı içeriğin bir özetidir." (Yalden, 1987) "İçeriğin belirlenmesi ve öğretilecek konuların sıralanmasıdır." (Richards, 2002) "Öğretilecek konuların bir ifadesidir." (Hutchinson and Waters, 2006) Graves (1996) ise müfredatın parçalarını şöyle tanımlar: "(1) ihtiyaçların analizi, (2) amaçların ve hedeflerin belirlenmesi, (3) içeriğin canlandırılması, (4) malzeme ve etkinliklerin seçimi ve geliştirilmesi, (5) içerik ve etkinliklerin düzenlenmesi, (6) değerlendirme, (7) kaynakların ve sınırlılıkların göz önüne alınması."

Wilkins (1976) *yapay ve çözümsel* olmak üzere iki yaklaşım üzerinde durur. Yapay yaklaşım, dilin parçalarının aşama aşama ve basamak basamak öğretilmesidir. Böylece edinim, dilin tüm yapısının inşa edilinceye kadar, parçaların kademeli olarak birleştirilmesi sürecidir. Çözümsel yaklaşımda ise, öğretim programının sonucundan ziyade öğrenme sürecindeki görev ve etkinliklerin belirlenmesi ön plandadır.

3.5. Müfredat Türleri (Types of Syllabus)

Brown (1995) müfredat türlerini yedi gruba ayırmaktadır.

Tablo 1 Müfredat türleri
(Table 1. Types of syllabus)

Yapısal	Dilbilgisi ve sesletim yapıları önemlidir. Kolaydan zora, sıktan az kullanılabileceğine doğru sıralanır.
Durumsal	Bankada, süpermarkette, lokantada gibi durumlar önemlidir. Öğrencilerin muhtemel karşılaşılabilecekleri durumlara göre sıralanır.
Konu tabanlı	Sağlık, yiyecek, giyim gibi konular ve temalar ön plandadır.
Fonksiyonel	Tasvir etme, tanımlama, rapor etme gibi fonksiyonlar önemlidir. Fonksiyonun faydasına göre sıralanır.
Kavramsal	Miktar, yer, süre gibi kavramlar temeldir. Kavramların faydasına göre sıralanır.
Beceri tabanlı	Ana fikir için dinlediğini anlama, dinleyip sonuca varma, belli amaçla okuma ve anlama gibi beceriler ön plana çıkar.
Görev tabanlı	Harita çizme, yön tarif etme, talimatlara uyma gibi görev ve etkinlikler önemlidir.

3.6. Müfredat Biçimleri (Formats of Syllabus)

- **Doğrusal biçim:** Konular dilsel ve eğitsel prensiplere göre derecelenir ve sıralanır. Konuların derecelendirilmesi ve sıralanması katıdır, konulardan bir tanesi atlanamaz veya sırası değiştirilemez.
- **Modüler biçim:** Birbirinden bağımsız modüllerden oluşur ve öğretmene ve kullanılan malzemeye maksimum esneklik sağlar.
- **Dairesel biçim:** Bu tür biçimde tekrarın gerekli olduğuna inanılır ve aynı konunun bir defadan fazla ve gittikçe zorlaştırılarak işlenmesine imkân verir.
- **Matris biçim:** İçerikten herhangi bir konunun gelişigüzel sırasıyla seçilerek işlenmesini sağlar ve maksimum esneklik sunar. Serbest konu, durum, görev ve etkinliklerin, öğretmen tarafından daha sonra tasarlanmasına dayanır.
- **Hikâye biçim:** Temel olarak hikâye anlatma şeklindedir.

4. SPOT ON SERISININ DEĞERLENDİRİLMESİ, ÖĞRENCİ KİTABI (THE EVALUATION OF SPOT ON SERIES, STUDENT BOOK)

Spot On serisi ilköğretim 6-7-8. sınıflarda Milli Eğitim Bakanlığı, Talim ve Terbiye Kurulunun 14.02.2008 gün ve 104 sayılı kararı ile ders kitabı olarak kabul edilmiştir. Seri kitap, öğrenci kitabı, öğretmen kitabı, çalışma kitabı ve CD olmak üzere dört parçadan oluşmaktadır. Kitapta konu içerikli 16 ünite bulunmaktadır. Ayrıca kitabın son iki bölümünde, ünitelerde bulunan konuşma etkinlikleri ile ilgili rol kartları ve her bir üniteye verilen hedef kelimeler yer almaktadır.

Ders kitabı Ersöz (1990) tarafından hazırlanan kitap değerlendirme listesinde bulunan ölçütlere göre değerlendirilecektir. Liste, öğrenci kitabı için, uygulamaya yönelik hususlar, içerik, kelime ile yapılar ve yöntem olmak üzere dört ana bölümden oluşmaktadır. Her bölüm altında bulunan sorular Evet veya Hayır şeklinde yanıtlanmak suretiyle gerektiğinde örneklendirilerek açıklanacaktır.

• Bölüm 1: Uygulamaya Yönelik Hususlar

Soru 1: Kitap kapağı yıpranmaya karşı dayanıklı mıdır?

Cevap 1: Evet. Kitap kapağı kalın mukavva kâğıttan yapılmıştır. Kitabı ortalama 12-13-14 yaş grubu öğrenci kitlesinin kullandığı düşünüldüğünde, öğrencilerin en az 1 yıl süreyle fazla yıpranmadan kullanabileceği değerlendirilmektedir.

Soru 2: Kitabın kapağı, sayfa görünümü ve ciltlenmesi ilginç midir?

Cevap 2: Evet. Kitap kapağı öğrencilerin ilgisini çekebilecek güncel içerikli resimlerden oluşmaktadır. Ayrıca arka kapakta "Haydi kızlar okula" ve "Ülkem yeşil olsun diye bir fidan da ben diktim" şeklinde öğrencilere faydalı olabilecek sözler yer almaktadır. Sayfa kalitesi 1. hamur kâğıt olduğu için kitap görünümü ilgi çekici hale gelmektedir. Ciltleme uzun süreli kullanım için dayanıklıdır.

Soru 3: Kitabın boyutu öğrencilerin kullanımını için uygun mudur?

Cevap 3: Evet. Kitabın boyutu 27 cm x 19 cm olup, öğrencilerin yaş grubu dikkate alındığında uygun değerlendirilmektedir. Ancak kitap boyutunun biraz küçültülmesi, özellikle çantada taşınabilirliğini artıracığından daha faydalı olabilir.

Soru 4: Kitabın fiyatı uygun mudur?

Cevap 4: Evet. Kitabın arka kapağında da vurgulandığı üzere kitap öğrencilere Milli Eğitim Bakanlığınca ücretsiz olarak verilmektedir. Ayrıca arka kapakta "para ile satılamaz" ifadesi yer almaktadır.

Soru 5: Kitap kolaylıkla temin edilebilir mi?

Cevap 5: Evet. Kitap, her öğretim yılı başlangıcında öğrencilere ücretsiz olarak dağıtılmaktadır.

Soru 6: Kitap destekleyici malzemelere sahip midir?

Cevap 6: Evet. Kitap özellikle dinleme alıştırmaları için, dinleme metinlerinin okunduğu bir CD'ye sahiptir. Ayrıca, farklı alıştırmaya seçeneklerine sahip bir de çalışma kitabı mevcuttur.

Soru 7: Altıncı soruya cevabınız EVET ise, onu temin etmek kolay mıdır?

Cevap 7: Evet. CD ve çalışma kitabı, kitapla birlikte ücretsiz dağıtılmaktadır.

• Bölüm 2: İçerik

Soru 8: Kitapta kullanılan müfredat tasarımı öğrenciler için uygun mudur?

Cevap 8: Evet. Kitapta kullanılan müfredat türleri, konu odaklı, görev odaklı ve fonksiyonel olmak üzere 3 çeşittir. Bu müfredat türleri dil öğretiminde en güncel olanlarıdır. Fonksiyonel tür için tanımlama, rica etme; görev odaklı tür için ailenin eski bir fotoğrafını bulma ve onun hakkında konuşma; konu odaklı tür için ise bilgisayarlar örnek olarak verilebilir.

Soru 9: Kitapta odaklanılan dil becerileri (dinleme, konuşma, yazma ve okuma) öğrencilere uygun mudur?

Cevap 9: Evet. Dört dil becerisine her üniteye eşit bir şekilde yer verilmiştir. Özellikle okuma ve dinleme becerileri öncesi, esnasında ve sonrasında olmak üzere üç safhada işlenmektedir. Bu da anlama becerilerine daha fazla süre ayrıldığını göstermektedir.

Soru 10: Gözden geçirme, bilinmeyen kelimelerin anlamlarını tahmin etme, tarama gibi alt beceriler kitapta yer almakta mıdır?

Cevap 10: Evet. Dört beceride alt becerilere yer verilmiştir. Okuma ve dinleme alıştırmaları öncesinde öğreneni konuya hazırlayan, motive eden, öğrenenin konu hakkında bilgisini açığa çıkaran etkinliklere yer verilmiştir. Dinleme ve okuma etkinlikleri esnasında ise genel okuma/ dinleme ve detay okuma/ dinleme ile ilgili soruları cevaplama ön plana çıkarılmıştır. Konuşma becerisinde rol yapma, grup çalışması ve eş çalışması ağırlıklı olarak yer almaktadır. Yazma becerisinde de not alma, mektup yazma, kendi yaşantısı hakkında yazarak bilgi verme etkinlikleri gözlenmektedir.

Soru 11: Kitapta işlenen konular öğrencilerin ilgisine uygun mudur?

Cevap 11: Kısmen evet. Konular öğrencilerin yaş grubu dikkate alındığında, ilgilerini çekebilecek niteliktedir. Ancak burçlar konusu

yerine öğrencilere günlük yaşamda faydalı olabilecek daha ilginç konular kullanılabilir.

Soru 12: Kitapta kullanılan dil gerçek yaşamda kullanılan İngilizce midir?

Cevap 12: Evet. Örneğin ikinci üniteye turistik yerler konusu anlatılırken kullanılan dil öğrencilerin gerçek yaşamda da turistlerle iletişim kurarken ihtiyaç duyabileceği kelime ve ifadeleri içermektedir.

Soru 13: Kitap; mektuplar, diyaloglar, şiirler, bulmacalar, reklamlar gibi farklı metin çeşitlerini içermekte midir?

Cevap 13: Evet. Mektuplar ve diyaloglar yeterince kullanılmıştır. Ancak şiir, şarkı, bulmaca, reklam gibi etkinliklerin miktarı artırılmalıdır.

Soru 14: Kitap içeriğinin organizasyonu öğrenciler için uygun mudur?

Cevap 14: Evet. Kitapta yer alan konular genellikle, öğrencilerin zekâlarına ve bilişsel olgunluklarına uygundur. Konuların içeriğinde hem duygusal hem de entelektüel zekâyâ hitap eden içeriğin faydalı olduğu değerlendirilmektedir. Ancak daha önce de ifade edildiği gibi, burçlar konusu yerine daha gerçekçi ve günlük hayatta ihtiyaç duyulan konulara yer verilebilirdi.

Soru 15: Ünitelerin iç düzeni öğrenciler için uygun mudur?

Cevap 15: Evet. Üniteler çoğunlukla öğrencileri ünite başlangıcında düşünmeye yönlendiren etkinliklerle başlamakta, daha sonra okuma ve dinlediğini anlama gibi girdi sağlanan etkinliklerle devam etmekte, en sonunda da konuşma ve yazma gibi dilin üretilmesini ve kullanılmasını sağlayan konuşma ve yazma etkinlikleriyle sonlanmaktadır. Bu tür bir sıralama dil öğrenimindeki son öğretim tekniklerine uygundur.

Soru 16: Kitabın tamamındaki içerik sıralaması öğrenciler için uygun mudur?

Cevap 16: Kısmen evet. İçerik ve konular öğrenciler için ilgi çekici olmakla birlikte, belli bir mantık sıralamasıyla sunulduğu düşünülmemektedir.

Soru 17: Üniteler içerisindeki içerik sıralaması öğrenciler için uygun mudur?

Cevap 17: Evet. Üniteler genellikle beyin fırtınası ile başlamakta, okuma, dinleme, dil bilgisi, eğlence, fikir, yazma ve konuşma etkinlikleriyle devam etmektedir. Bu tür bir sıralama dil öğretim yöntemlerine uygundur.

Soru 18: Kitaptaki görevler öğrencileri zorlayan fakat aynı zamanda başarabilecekleri türden midir?

Cevap 18: Kısmen evet. Bazı görevler öğrencilerin kapasitelerini zorlayabilir. Örneğin; çevre dostu bir toplu taşıma aracı tasarlayın veya teknolojik bir alet tasarlayın ve reklâmını yapın gibi görevler ilgili yaş grubu için fazla zorlayıcı olabilir.

Soru 19: Öğrencilerin doğru tahmin yapmasını sağlayabilecek ve anlamaya katkı sağlayacak harita, resim ve fotoğraf gibi etkili görsel gereçler var mıdır?

Cevap 19: Evet. Kitap yeterince görsel gereçlerle desteklenmiştir.

• Bölüm 3: Kelime ve Yapı

Soru 20: Öğrencilere her üniteye verilen yeni kelimeler (kelime yükü) mantıklı gözükmemekte midir?

Cevap 20: Evet. Ancak her üniteye verilen hedef kelimelerin sayısında bir standartlık yoktur.

Soru 21: Kelimeler kolaydan zora veya çok kullanılanlardan daha nadir kullanılanlara göre derecelendirilmiş midir?

Cevap 21: Hayır. Kelimelerin sunumunda bu şekilde bir derecelendirme olduğu gözlemlenmemektedir.

Soru 22: Hedef kelimeler daha sonraki ünitelerde tekrarlanmış mıdır?

Cevap 22: Hayır. Tekrarlanmamasının ünitelerin konu farklılıklarından kaynaklandığı değerlendirilmektedir.

Soru 23: Kitap, öğrencilere uygun kelime sunum tekniği çeşitliliği içermekte midir?

Cevap 23: Kısmen evet. Hedef kelimeler çoğunlukla, kelimenin anlamını tahmin etme, kelimeyi açıklama veya bir resimle eşleştirme şeklinde sunulmuştur. Çeşitliliğin sınırlı olduğu değerlendirilmektedir.

Soru 24: Kitap, öğrencilere uygun kelime etkinlikleri çeşitliliğini içermekte midir?

Cevap 24: Kısmen evet. Kelime etkinliği çeşitliliğinin, kelime sunum tekniği çeşitliliği ile sınırlı olduğu düşünülmektedir. Hedef kelimeler ilk defa sunulduktan sonra, yeterince uygulaması yapılmamıştır.

Soru 25: Dilbilgisi yükü öğrencilerin seviyesine uygun mudur?

Cevap 25: Evet. Genellikle dilbilgisi konuları, şimdiki, geniş ve geçmiş zaman kavramlarını içermektedir. Her üniteye yaklaşık bir dilbilgisi kuralı öğretilmektedir. Bunun da öğrencileri zorlamayacağı düşünülmektedir.

Soru 26: Dilbilgisi konuları sonraki ünitelerde tekrarlanmakta mıdır?

Cevap 26: Hayır. Sistematik bir tekrarlama yoktur.

Soru 27: Öğrencilere hem dilbilgisi hem de kelimeleri farklı durumlarda kullanma fırsatı verilmiş midir?

Cevap 27: Kısmen evet. Genellikle hedef kelime etkinlikleri ile dilbilgisi etkinlikleri birbirinden farklıdır. Etkinlik çeşitliliğinin fazla olduğu söylenemez.

Soru 28: Kitap öğrencilere uygun dilbilgisi sunum tekniği çeşitliliği içermekte midir?

Cevap 28: Hayır. Dilbilgisi kuralları çoğunlukla, önce dilbilgisi kuralının işlevinin kısaca açıklanması ve devamında birkaç örnek cümle verilmesi ile açıklanmıştır.

Soru 29: Kitap, öğrencilere uygun dilbilgisi etkinliği çeşitliliği içermekte midir?

Cevap 29: Kısmen evet. Dilbilgisi etkinliği çeşitliliği sınırlıdır.

Soru 30: Kitap, dilbilgisel doğruluğun yanında duruma uygunluğu da vurgulamakta mıdır?

Cevap 30: Hayır. Bu şekilde bir ayırım gözlemlenmemektedir.

Soru 31: Kitapta esneklik var mıdır? (Ünitelerin sırası değiştirilebilir veya ünite içindeki bazı bölümler atlanabilir mi?)

Cevap 31: Evet. Ünitelerin sırasının değiştirilmesinin veya ünite içindeki bazı bölümlerin atlanmasının sorun teşkil etmeyeceği değerlendirilmektedir.

• Bölüm 4: Yöntem

Soru 32: Kitabın dayandığı öğrenme ve öğretme teorisi, sizin öğrenme ve öğretme anlayışınızla eşleşmekte midir?

Cevap 32: Evet. Çünkü kitapta yeni yabancı dil öğretim yöntemlerini kapsayan çoklu zekâ kuramı, yapılandırmacılık, duygusal zekâ, beyin temelli öğretim gibi yaklaşımlara yer verilmiştir.

Soru 33: Kitabın dayandığı öğrenme ve öğretme teorisi, öğrencilerin ihtiyaçlarıyla eşleşmekte midir?

Cevap 33: Evet. Kitapta etkinliklerde farklı öğrenme stilleri dikkate alınmıştır. Öğrencilerin büyük bir çoğunluğunun bilgiyi görsel olarak algıladığı dikkate alındığında ünite sayfaları görsel olarak tasarlanmıştır. Ayrıca çoklu zekâ, duygusal zekâyı içeren etkinliklerin olması, kitabın öğrencilerin ihtiyacına cevap verme olasılığını artırmaktadır.

Soru 34: Kitap farklı öğrenme stilleri ve stratejilerine hitap etmekte midir?

Cevap 34: Evet.

Soru 35: Kitap öğrencilere uygun görev, alıştırma ve etkinlik çeşitliliği içermekte midir?

Cevap 35: Evet

Öğretmen ders kitabı değerlendirmesi ise yine Ersöz (1990) tarafından hazırlanan Öğretmen Ders Kitabı Değerlendirme Listesine göre yapılmaktadır. Listede yer alan maddeler *memnuniyet verici* veya *memnuniyet verici değil* olmak üzere iki sınıfta değerlendirilmektedir.

Tablo 2. Öğretmen ders kitabı değerlendirme listesi
(Table 2. The list of teachers book evaluation)

Ölçütler	MV (memnuniyet verici)	MVD (Memnuniyet verici değil)
Ders kitabı öğretmenin ders kitabı mantığını (hedefler ve yöntem gibi) anlamasına yardım eder	X	
Ders kitabının dizini, kitapta bulunan konular, görevler, beceriler, yapılar ve kelime hususlarına yol göstermektedir.	X	
Kitapta bulunan bütün alıştırmalar için doğru veya tavsiye edilen cevaplar vardır.	X	
Kitap, dinleme etkinliklerinin metin bölümlerini içermektedir.	X	
Daha fazla uygulama yapma ihtiyacı durumunda ek/ alternatif etkinlikler sağlanmaktadır.	X	
Etkinlik ve dersleri planlamak için öğretmen için hızlı ipuçları vardır.	X	
Kitapta örnek sınavlar vardır.		X
Her bir ünitadaki parçaların zamanlaması ile ilgili tavsiyeler vardır.		X
Kitap, öğretmene duyuşsal ve görsel gereçleri kullanmak için yardımcı olan tavsiyeler sağlamaktadır.	X	
Kitap, öğrencilerin çalışmasını değerlendirmek için öğretmene yardımcı olan tavsiyeler sağlamaktadır.	X	
Kitap, olası telaffuz sorunları ile ilgili bilgi sunar.		X
Kitap, olası kelime sorunları ile ilgili bilgi sunar.		X
Kitap, olası dilbilgisi sorunları ile ilgili bilgi sunar.		X
Kitap, ünitelerde kullanılan özel yapılar, atasözleri ve deyimlerle ilgili bilgi sunar.	X	
Kitap, kültürel konular ve temalarla ilgili fazladan bilgi sağlar.	X	

Öğretmen değerlendirme listesine genel olarak bakıldığında, 15 maddeden 10'unun memnuniyet verici, 5'inin ise memnuniyet verici olmadığı görülmektedir. Öğretmen kitabı, çoğunlukla memnuniyet verici olup, olası telaffuz, kelime ve dilbilgisi sorunları ile ilgili çözümlerin eklenmesi, etkinliklerin zamanlanmasının planlanması ve örnek sınavların yerleştirilmesi ile daha faydalı olacağı mülhaza edilmektedir.

5. TARTIŞMA VE SONUÇ

Ersöz (1990) tarafından hazırlanan kitap değerlendirme listesi ölçütlerine göre maddelerin %80'inin olumlu olması durumunda, kitap çok

iyi; %60- 80 arası, kullanılabilir fakat uyarlanmaya ihtiyacı vardır; %60'tan aşağı olduğu durumda kitap durumumuza uygun değil şeklinde değerlendirilmektedir. Bu ölçütlere göre, öğrenci kitabı uygun ve faydalıdır. Ancak öğretmen kitabı dikkate alındığında, ölçütlere uygunluk %66 civarındadır. Öğretmen kitabına olası dilbilgisi, kelime, telaffuz sorunlarına yönelik etkinlikler, örnek sınavlar ve etkinlikler için zamanlama planlandığında ihtiyacı karşılayacağı düşünülmektedir.

Kitapta özellikle son dönemlerde yabancı dil eğitiminde ön plana çıkan, çoklu zekâ, duygusal zekâ, yapılandırmacılık gibi yaklaşımlara yer verilmesi ve farklı öğrenme stil ve stratejilerinin dikkate alınması oldukça olumludur. Ancak öğrenci kitabında, kelime ve dilbilgisi etkinliklerinin sunuş ve uygulanış biçimlerinin çeşitlendirilmesi, belli ünitelerde kelime ve dilbilgisi konularının tekrarlanması kitabın daha faydalı olacağı kanısını oluşturmaktadır.

Ders kitabı değerlendirmesinde, öğrencilerin yılsonunda aldıkları notlar da bu konuda fikir verebilir. Her bir öğretmenin yılsonunda yapacağı ölçme ve değerlendirme tüm ülkede objektif olmayabilir. Bu sebeple, ölçüt olarak tüm ülkede uygulanan Seviye Belirleme Sınavı (SBS) objektif bir değerlendirme olarak dikkate alındığında, 2009 eğitim ve öğretim yılı sonunda icra edilen SBS sınavı sonuçlarına göre, 6. sınıflarda 13 soruya verilen net cevap ortalaması 5.5, 7. sınıflarda 15 soruda 4.06, 8. sınıflarda 17 soruda 5.65 tir. 2010 SBS sınav sonuçlarına göre ise, her sınıf için soru sayısı aynı olmasına karşın net ortalaması 6. sınıflarda 5.83, 7. sınıflarda 5.29, 8. sınıflarda ise 5.84 tur. (Milli Eğitim Bakanlığı SBS Sonuç Raporu, 2009-2010). Bu da sınav başarısının İngilizcede çok da iyi olmadığını göstermektedir. Fakat bu konuda başarısızlığı sadece kitaba mal etmek doğru değildir. Okul, okul idaresi, öğretmen, aile gibi diğer faktörler de göz ardı edilmemelidir. Her ne kadar, öğretmen kitabı olsa da Türkiye'de eğitim fakültelerinden mezun olmayan ve formasyon eğitimi almamış olan öğretmenlerin sayısı hiç de az değildir. Önemli olan nokta, öğretmenin ders kitabını etkin bir şekilde kullanıp kullanmadığıdır. Sonuç olarak *Spot On* kitabının güncel yabancı dil öğretim teknikleri içeren, öğrencilerin öğrenme farklılıklarını dikkate alan faydalı bir ders kitabı olduğu değerlendirilmektedir.

KAYNAKLAR

1. Allwright, R., (1982). What Do We Want Teaching Materials For? *ELT Journal*. Volume 36/1.
2. Alptekin, C., (1993). Target-Language Culture in EFL Materials. *ELT Journal*. Vol. 47.
3. Brown, J., (1995). *The Elements of Language Curriculum*. Boston: Heinle&Heinle
4. Cunningsworth, A., (1995). *Choosing Your Coursebook*. Heinemann.
5. Ersöz, A., (1990). *Coursebook Analysis and Design for ELT in the State Schools in Turkey*. Yayımlanmamış Doktora Tezi. Gazi University.
6. Graves, K., (1996). *A framework of Course Development Processes*. Cambridge: Cambridge University Press.
7. Hutchinson, T. and Torres, E. (1994). *The Textbook as Agent of Change*. *ELT Journal*. Volume 48/4.
8. Hutchinson, T., Waters, A., (2006) *English for Specific Purposes*. U.K.: C.U.P.
9. O'Neill, R., (1982). *Why Use Textbooks?*. *ELT Journal*. Volume 36/2.
10. Phillipson, R., (1992). *Linguistic Imperialism*. Oxford: Oxford University Press.
11. Rea-Dickens, P. and Germaine, K., (1992). *Evaluation*. Oxford: Oxford University Press.
12. Richards, J.C., (2002). *Curriculum Development in Language Teaching*. Cambridge: C.U.P.

13. Sheldon, L., (1988). Evaluating ELT Textbooks and Materials. *ELT Journal*. Volume 42/2.
14. Widdowson, H.G., (1999) *Aspects of Language Teaching*. U.K.: O.U.P.
15. Wilkins, D.A., (1976). *Notional Syllabus*. Oxford: O.U.P.
16. Yalden, J., (1987) *Principles of Course Design*. U.S.A: C.U.P.